

การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นางสาวชนก พันธุ์ศักดิ์

สภานักวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา^๑
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-124-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL CURRICULUM
FOR THREE-YEAR-OLDS CHILDREN IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Miss Chaba Phansak

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Graduate School

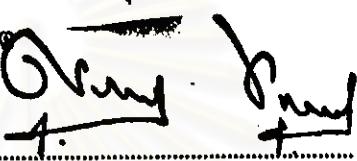
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

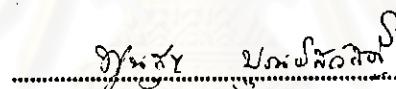
ISBN 974-331-124-6

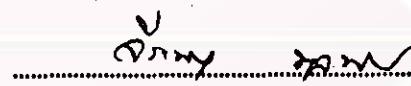
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย ๓ ขวบ ในโรงเรียน
 โดย ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 ภาควิชา นางสาวชนก พันธุ์คัคกี้
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์

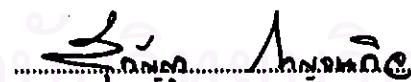
บันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

 คณบดีบันทึกวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข บุณยสวัสดิ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

 กรรมการ
 (อาจารย์สุกัญญา กัญจนกิจ)

สถาบันวิจัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชนา พันธ์ศักดิ์ : การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย ๓ ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL CURRICULUM FOR THREE-YEAR-OLDS CHILDREN IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ ; ๓๖๓ หน้า. ISBN 974-331-124-6.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย ๓ ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและบริการ หลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล ๓ ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของ ชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ทั้ง ๔ ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าว ด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ประกบครองเพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ ๑ ครั้ง โดยการสังเกตการสอน ตรวจสอบการธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรโดยการประชุมครุ ประชุมผู้ประกบครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร คือ ครูผู้สอน โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจาก ความคิดเห็นของผู้ประกบครอง กำหนดตารางกิจกรรมประจำวันโดยปรับปรุงจากแนวการจัดประสบการณ์อนุบาล ๓ ขวบ ตามความเหมาะสม กิจกรรมประจำวัน คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นตามมุ่ง กิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง การใช้เพลงและเกنم และเกมการศึกษา มีการจัด กิจกรรมการฝึกสามารถ เสริมหลักสูตรมากที่สุด สื่อการสอนที่นำมาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ และของเล่นเพื่อ การศึกษา มุ่งประสบการณ์ ที่จัดสำหรับเด็กวัย ๓ ขวบ คือ มุ่งบล็อก มุ่งคิลปะ มุ่งหนังสือ มุ่งดนตรี มุ่ง บทบาทสมมติ และมุ่งวิทยาศาสตร์ ประเมินพัฒนาการ โดยการสะสภผลงานเด็ก สังเกตพฤติกรรม นอกจากนี้ ทั้งครูและผู้บริหารยังไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง

ปัญหาที่พบ คือ ผู้ประกบครองต้องการให้สอนอ่าน เขียน ขาดการเสนอแนะการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป และที่สำคัญทั้งผู้บริหารและครูไม่ดำเนินงานอย่าง จริงจัง เพราะนโยบายยังไม่ชัดเจนและแน่นอน

3970374927 MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: CURRICULUM / EARLY CHILDHOOD EDUCATION / THREE-YEAR-OLDS CHILDREN
CHABA PHANSAK: A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL
CURRICULUM FOR THREE-YEAR-OLDS CHILDREN IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. CHEERAPAN BHULPAT,
Ph.D. 363 pp., ISBN 974-331-124-6.

The objective of this research was to study the implementation and problems of the implementation of preschool curriculum for three-year-olds children in elementary schools under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission. The research covered the curriculum administration and service, and the implementation of learning activities according to the curriculum.

The results indicated that most of the schools followed the Office of the National Primary Education Commission's 3-year-olds preschool learning concepts. The aim was to satisfy the needs of the community, and promoted the four aspects of the child's development. The administrators and the teachers were given preparatory training, while the parents attended orientation meetings. The administrators were responsible for documentation and learning media. The administrators evaluated the curriculum implementation once per semester by observing the teaching, inspecting the classroom documentation and being instructional supervisor. Public relations of the curriculum was carried out through the teachers' and the parents' meetings. The teachers were responsible for developing the curriculum. From a survey of the parents' opinions, selection was made to satisfy the needs of the local community. Daily activity schedules were developed from the 3-year-olds' preschool curriculum. The daily activities comprised of movement and rhythmic activities, play-corner activities, activities in a circle, creative activities, outdoors activities, song and game activities and educational games. Meditation training activities were widely used. The most commonly learning media used were pictures and educational toys. The learning centers provided for 3-year-olds children comprised of blocks area, arts area, books area, music area, dramatic play area and science area. Evaluation was done by collecting the children's work and observing their behaviors. The teachers and the administrators have not yet evaluated the implementation of the curriculum in depth.

Problems encountered were: the parents wanted reading and writing to be taught; lacking of clear instructions for the implementation; lacking of the curriculum follow-up from higher levels, and the most important, lacking of serious implementation by the teachers and the administrators because of the unclear policy.

ກາລືກາ.....	ໄປຮອດນີ້ການ.....	ດາຍມີອ່ອນິເຣີຕ.....	ຫຼຸງ.....	ພັນຖິກຕົກ
ສາຂາວິຊາ.....	ການສຶກໝາປ່ຽນວັບ.....	ດາຍມີອ່ອນາຈາຍທີ່ປີກ່າຍ.....	ຕໍ່າງໆ	ແກ້ວມ
ປຶກກາຮັກໝາ.....	2541.....	ດາຍມີອ່ອນາຈາຍທີ່ປີກ່າຍວ່ານ		

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกเรียบไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีเยี่ยมของรศ.ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.พูนสุข บุณยสวัสดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์สุกัญญา กาญจนกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้คำแนะนำ คำปรึกษา ช้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจแก้วิจัยโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ภาณี ศรีสุขวนานันท์ อาจารย์เพียงพารณ ยุวะเวส อาจารย์วิภา ตันตระสูร ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ไฟเราะ พุ่มมั่น และ อาจารย์รุ่งระวี กนกภิญญาศรี ซึ่งทั้ง 6 ท่านดังกล่าว ได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน และครุผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ชั้น ในโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้ความสำคัญในการทดลองใช้เครื่องมือและให้ความร่วมมือในการวิจัย ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยม ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์โรงเรียนดังกล่าวไว้ ณ ที่นี่ด้วย

เนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับการอุดหนุนมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิต วิทยาลัย จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี่ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ช่วยเหลือทางด้านทุนทรัพย์แก้วิจัย และให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา ขอขอบคุณผู้ใกล้ชิด ญาติสนิททุกท่าน และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

ชนา พันธุ์ศักดิ์

สารบัญ 1

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๕
กิตติกรรมประกาศ	๖
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 แนวเหตุผลและทฤษฎีสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	11
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น	12
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	13
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
2.1 ความสำคัญและพัฒนาการของเด็กวัย ๓ ขวบ	19
2.2 ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร	23
2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร	26
2.4 การนำหลักสูตรไปใช้และงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้	28
2.5 การประเมินผลการใช้หลักสูตร	42
2.6 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร	45
2.7 หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย ๓ ขวบ	55
2.8 หน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนประเมินศึกษาสังกัดล้านภูมิ คณะกรรมการการประดิษฐศึกษาแห่งชาติ ในการนำหลักสูตรสำหรับ เด็กวัย ๓ ขวบ ไปใช้	69
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	89
3 วิธีดำเนินการวิจัย	96
3.1 ประชากรและตัวอย่างประชากร	96
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98

สารบัญ (ต่อ)

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เปรียบเทียบปรัชญาของหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	59
2 เปรียบเทียบหลักการของหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	60
3 เปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	61
4 เปรียบเทียบแนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรอนุบาลสำหรับ เด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	63
5 เปรียบเทียบเนื้อหาของหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	64
6 เปรียบเทียบการจัดตารางกิจกรรมประจำวันของหลักสูตรอนุบาล สำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	65
7 เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสูตรของหลักสูตรอนุบาล สำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	66
8 เปรียบเทียบการประเมินพัฒนาการเด็กวัย 3 ขวบ ตามหลักสูตรอนุบาล สำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของ 3 หน่วยงาน	67
9 จำนวนและค่าร้อยละ 50 ของจังหวัดที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ทั่วประเทศ	97
10 จำนวนและค่าร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ	98
11 ประเด็นที่ศึกษา ผู้ให้ข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
12 จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากตัวอย่างประชากร	107
13 สถานที่ และวัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์	108
14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำนวนกademianสถานภาพ	112
15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำนวนกademianการใช้หลักสูตร ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร	115
16 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำนวนกademianการใช้หลักสูตร ด้านการเตรียมบุคลากร	120
17 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำนวนกademianการใช้หลักสูตร ด้านการจัดครุเช้าชั้นเรียน และการให้ข้อมูลและกำลังใจ	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร	126
19 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	131
20 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดอาคารสถานที่ และการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	135
21 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร	139
22 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร	144
23 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร	148
24 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการเตรียมบุคลากร	152
25 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร	155
26 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	157
27 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการจัดอาคารสถานที่ และการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	159
28 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริการ จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร	161
29 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริการ จำแนกตามปัญหาการใช้หลักสูตร ด้านการประชาสัมพันธ์	163
30 จำนวนและค่าร้อยละของครุภัณฑ์สอนชั้นอนุบาล 3 ชั้น จำแนกตามสถานภาพ	166

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการใช้เอกสารหลักสูตร	170
32 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	173
33 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร	179
34 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	189
35 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการใช้สื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	192
36 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามการใช้หลักสูตร ด้านการประเมินพัฒนาการ	197
37 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการใช้เอกสารหลักสูตร	201
38 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	203
39 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร	207
40 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	210
41 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการใช้สื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	213
42 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำแนกตามปัญหาการใช้ หลักสูตรด้านการประเมินพัฒนาการ	215